

Tanácskozik az országgyűlés

Kor fejlesztési lehetőségeit reálisan számbaveve állít-hassák össze.

A tanácsoknál bevezetett új tervezési rendszer megköveteli a fejlesztési politika és a költségvetési gazdálkodás összehangolását, ezért a költségvetéssel együtt készült a fejlesztési alap terve is. 1968-tól bővül a fej-

lesztési alap helyi bevételi forrásainak köre, mindennek-előtt a vállalatok és szövetkezetek által fizetendő kommunális adóval, amely keretben 750 millió forint.

Az új helyzetben a tanácsok önálló döntési lehetősége a beruházások szélesebb területére terjed ki.

Az árreform célja és hatásai

Tisztelt országgyűlés!
Egész pénzügyi politikánk központi célkitűzése a gazdaság kiegyensúlyozott fejlesztése. E politika egyik oldala pedig a forint stabilitásának biztosítása, a pénzválságlétrejének megőrzése, s nemzetközi tekintélyének erősítése.

A gazdaság kiegyensúlyozott fejlődését, a tervek koncepciói megvalósulását a jövőben a szabályozók egybehangolt működésével fogjuk biztosítani.

Az árreform fő célja, hogy az arányok és a költségarányok közeledjenek egymáshoz, hogy az árak figyelembe vegyék a piac, a kereslet és a kínálat viszonyait, továbbá a gazdaságpolitikai elhatározások is tükröződjenek bennük. A termékek között érvényesülő új árak elősegítik a technika gyorsabb fejlődését, a korszerű gyártmányok elterjedését, a gazdaságos felhasználási struktúra kialakulását.

A fennálló termelési és értékesítési adottságok egyes területeken szükségessé tették a belföldi termelési állami támogatását, amelynek különböző formái lesznek: a szén- és ércbányászatban a magas költségek miatt az eszközleértékelési járuléka és az illetményadó fizetése alól mentesítjük a vállalatokat, a műanyagiparban a termelési dotációt folyósítunk. Jelentős támogatást nyújtunk a mezőgazdasági termelőszövetkezeteknek gépek, gépkartrészek, műtrágyák és növényvédők szerek beszerzéséhez. A mezőgazdaság a tényleges költségnél alacsonyabb áron juthat ezekhez a termékekhez. A mezőgazdaság számára azért adjuk e termékeket tényleges költségeknél olcsóbban, mert a mezőgazdasági termékek állami felvásárlási árai — emelésük ellenére — még mindig alacsonyabbak az ipari áraknál.

Az árreform figyelembe vette az életszínvonalpolitikai elhatározásokat. Ennek megfelelően a fogyasztói árak olyan változásra került sor, amely mellett biztosítható a lakosság — s ezen belül egy-egy társadalmi réteg — egy főre jutó realjövedelmének és egy keresőre jutó realbérének tervezett emelkedése.

A fogyasztói árak és termelői árak közötti kapcsolatot a forgalmiadó-rendszer biztosítja. Az új forgalmiadó-rendszer a fogyasztói árak nivellálását jelenti, melyet elsősorban a cikkesoporton belüli helyes — a ráfordítási arányokhoz igazodó — arányok kialakítása tesz szükségessé. Ugyanakkor a jelenlegi 2500 forgalmiadókulcs kb. 1000-re csökken és a ruházati termékek-nél megszűnik a 10 000-nyi adótétel.

A forgalmiadó-reform során a túlzott fogyasztói ármozgások elkerülésére törekedtünk. Számításaink szerint a forgalmiadó-változások miatt az érintett forgalomnak mintegy 10 százalékaiban következik be ár-emelkedés, közel 1,4 milliárd forint kihatással, de ezzel szemben az érintett forgalom közel 20 százalékánál következik be árcsökkenés, mintegy 2 milliárd forint kihatással. Összességében tehát a forgalmiadó-összvo-lumenét ez alkalommal az állam több mint 600 millió forinttal csökkenti, s ennek számottevő ármérséklő hatása lesz.

Az árreform jellemző vonása a rugalmasabb ármechanizmus bevezetése is. A legfontosabb alapanyagok és használati cikkek árát továbbra is központilag állá-

pítják meg. Lesznek termékek, amelyeknek árát a vállalatok — a hatósági előírások betartásával — bizonyos korlátok között változtat-hatják és lesznek szabad-áras termékek. Ahol az árak szabad mozgása megengedett, ott a kereslet-kínálati viszonyoktól függően bizonyos áremelkedés és árcsökkenés is bekövetkezhet az év folyamán. A szabad árak mozgása az árszínvonalat 2—3 százalékkal növelheti. Ennek ellensúlyozására január 2-án jelentős hatósági intézkedésekre kerül sor, amelynek eredményeként a fogyasztói árszínvonal valamelyest csökkenni fog.

A hatósági árak körében tervezett árcsökkenések a következő területekre terjednek ki. Csökken egyes alapvető élelmiszerek ára: például kilogrammonként 66 forintról 50 forintra csökken a vaj, átlag 18 százalékkal a sajtfelek, kilogrammonként 1 forinttal a cukor, kilogrammonként 3—4 forinttal a vágott csirke ára. Leszállítjuk néhány háztartási vegyipari termék árát is, 17 százalékkal a szintetikus mosószerek, átlag 10 százalékkal a szappan árát. Kiterjed az árcsökkenés egyes tartós fogyasztási cikkekre: például 11 százalékkal csökken a rádió és televízió ára, 13 százalékkal a hűtőszekrényé, 11—20 százalékkal egyes háztartási felszereléseké.

A hatósági árak körében ugyanakkor áremelésekre is sor kerül. Az ilyen jellegű árintézkedések körében a jelentősebbek a következők: a bútork árszínvonala átlag 7,5 százalékkal emelkedik, hogy az árak megfeleljenek a termelési költségeknek. A napilapok ára 20 fillérrel, a hetilapoké valamivel nagyobb mértékben nő. Néhány vas-műszaki cikknek (például centrifuga) ár-emelés szükséges az állami dotáció csökkentése miatt. Emelkedik a mosás, vegytisztítás ára 13 százalékkal. Az alapvető szolgáltatások díja — lakbér, közlekedés — változatlan marad annak ellenére, hogy a valóságos költségarányok ezen szolgáltatások díjának az emelését is indokoltá tennék. Továbbra is megmarad a fogyasztási cikkek ártámogatása az élelmiszeriparban is, a gyermekruházatnál, a tül-zelőanyagnál és a szolgáltatások jelentős részénél, mint a közlekedés, lakás, vendéglátás, posta stb. területén. Az építőanyagok ára is módosul, de úgy, hogy egyes építőanyagok ára emelkedik, másoké csökken. Arra törekedtünk, hogy egy családi ház költségén belül a vál-

tozások kiegyenlítsék egy-mást.

A hatósági áremelések együttesen egy év alatt mintegy 830 millió forint terhet okoznak, ezzel szemben a hatósági árcsökkenések több mint 1600 millió forint megtakarítást eredményeznek. Együttesen tehát a hatósági árváltozások mintegy 770 millió forinttal kevesebb kiadást jelentenek a lakosságnak.

Figyelembe véve a január 1-i említett árcsökkenéseket és az évközi várható összes árváltozásokat, 1968-ban a teljes kiskereskedelmi forgalomra és szolgáltatásokra vetítve éves átlagban az árszínvonal 1—2 százalékos emelkedése várható, am-lyet a bér- és életszínvonalpolitika megalapozó elő-irányzatok, mindennek-előtt a bérek növelési előirányzatában megfelelően számításba vettek. Ez azt jelenti, hogy az árak változását is számításba véve 1968-ban a lakosság egy főre jutó realjövedelmének mintegy 3—4 százalékos, a munkások és alkalmazottak egy főre jutó realbérének 1,5—2 százalékos növelése valósul meg.

Különös figyelmet fordítunk a jövő évben a lakosság áruellátására. Gondoskodunk megfelelő árutartalékokról. A szokásosan tervezettnél akár néhány milliárd forinttal nagyobb árfor-galom is lebonyolítható zavartalanul. Néhány — jelenleg is szűken rendelkezésre álló — terméktől eltekintve az árufedezet tel-jesen kielégítő, a lakosság

Hitelpolitikánk rendszeréről

A hitelrendszer fő feladatát a kormány által jóváhagyott hitelpolitikai irányel-vek határozzák meg. A hitelrendszer feladata a piaci egyensúly elősegítése. A hitelrendszernek nagyobb be-folyása és felelőssége lesz az eddiginél a fizetőképesség, kereslet és kínálat összehangolá-sában, továbbá a magasabb hatékonysági követelmények érvényre juttatásában. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy átlagos hitelfeltételekkel nyújtanak hitelt minden rendszeresen értékesíthető termékkel, de szigorú hitel-feltételekkel, esetleg a hitel megtartásával is korlátoz-zák az eladhatatlan, vagy nehezen értékesíthető kész-letek felhalmozódását.

A hosszú és közép lejáratú beruházási hitelek összegét a beruházási piac egyensúlyi követelményeinek megfelelő-népgazdasági áganként és egyes kiemelt ágazatokként a *terv határozza meg*.

A beruházási hitelpolitiká-ban előnyben fogjuk részesí-teni a lakossági szolgáltatá-sok fejlesztésére irányuló be-ruházasokat.

Eddigi gazdaságirányítási rendszerünkben a termelő vállalatok nem voltak kellő-en informáltak a külföldi piacok értéktételéről, mivel a külföldi árak és belföldi árak különbségét a külkeres-keleti vállalatoknál lebo-

nyugodt ellátása biztosított lesz.

A pénzügyi szabályozó eszközök másik nagy csoportja a jövedelem-szabályo-zás rendszerében érvényes-ül. Hatása intenzív a termelői, a beruházási, a kül-kereskedelmi és a fogyasztói piacokon egyaránt. A jöve-delem-szabályozás rendszere teremti meg az azonos irányú érdekeltséget a népgaz-daság egésze, a vállalati kollektívák és az egyes dolgozók között.

Ami a vállalat működése során elért nyereséget illeti, úgy is kifejezhetjük, hogy a nyereségen az állam és a vállalat a jövőben osztozódik. Az államot meg-illető részt nyereségadóként fizetik be a vállalatok a költségvetésbe. Az adózás mértékét és módját már nyilvánosságra hoztuk, ren-deletben közzétük a vállalatokkal. Szabályoztuk, hogy a vállalatok sajátosságainak megfelelően osszák fel a nyereségüket fő célokra: fejlesztésre és a személyi jövedelem növelésére szolgáló részre.

A mechanizmus reformja során lényegesen megnőtt a hitelrendszer szerepe, mert a hitelezés a gazdasági be-folyásolás egyik legrugalmasabb eszköze.

Az állami vállalatok — önálló gazdálkodásuk egyik fontos feltételéül — saját forgókapokkal fognak rendelkezni, s folyamatos forgó-eszköz-szükségletük 70—80 százaléka saját pénzalapja-ikból tudják biztosítani. Ezen túlmenően a hitelképes vállalatok rövid, közép és hosz-szú lejáratú hitelek vehet-nek majd igénybe.

nyitott árkiegyenlítési rendszer a költségvetés ter-hére rendezte. A gazdasági reformnak komoly lépése, hogy a *belső és külső piacok kapcsolatát közvetlenné teszi*. Ennek érdekében be-vezetjük az egységes külke-reskedelmi árszorzókat, to-vábbá módosítjuk a külke-reskedelmi szervezeti for-máját.

Megszüntetjük az import deviza-keretgazdálkodást, egy-két speciális termék ki-vételével.

A reform lehetőségét te-remti meg annak, hogy a termelésben közvetlenül dolgozók, a gazdálkodó egysé-gek vezetői és a gazdaság irányítói érdekeinek egybe-hangolásával és munkájának összefogásával túlhaladjuk eddigi credményeinket. A le-hetőség és az érdekeltség azonban még nem minden. Felni is kell a lehetőséggel, mert a legnagyobb törekvések is csak akkor vá-lósulhatnak meg.

A reform által teremtett új gazdasági lehetőségek — hangoztatta végül Vályi Pé-ter —, máris széles körben érlelődnek tudatos, aktív cselekvés, s ez jelenti né-pünk számára a tartós fel-emelkedés forrását.

Kérem a tisztelt ország-gyűlést, hogy az 1968. évi állami költségvetési tartal-mazó törvényjavaslatot fo-gadjá el,

híresztelések és találgatások, amelyek az utóbbi hetekben szárnnyá keltek a főváros-ban, elsősorban a fentiekkel függnek össze. A közvé-leményben megnyilvánuló aggodalomban elsősorban az jut kifejezésre, hogy *féltik és becsülik szocialista vívmányainkat és az elért élet-színvonalat*.

Teljes bizonyossággal állít-hatjuk: ha erre a társadal-milag szükséges és időszerű lépésre nem határozzuk el magunkat, hosszabb távon nemhogy fejleszteni, de tartani is nagyon nehéz lett volna az elért életszínvona-lat. A reform tehát azt a *célt szolgálja, hogy eredmé-nyeinket, szocialista vívmá-nyainkat, életszínvonalunkat tartóssá tegyük és biztos alapokon tovább is fejlesz-szük*. A reform folytatását jelenti eddigi fő politikai vonalunknak, szorosan kap-csolódik ahhoz a megingat-hatatlán elvünkhöz, hogy a szocializmus építésének együtt kell járnia az *élet-színvonal rendszeres emel-keztetésével*. Ezt éppen a re-form következetes megva-lósításától várjuk.

Számolni kell előre nem látható, átmeneti nehézsé-gekkel, de a lényeg az ma-rad, hogy a reform *módot ad a szocialista termelési viszonyokban rejlő nagy lehetőségek jobb kihasználá-sára*.

Mindenki biztos lehet ab-ban, hogy a *párt és a kormány nem késik a népjólét emelését célzó intézkedések*

Bódi László!

Nagyobb szervezettség, nagyobb fegyelem

Tisztelt országgyűlés! Ked-ves elvtársak!

Az 1968-as költségvetés tervezetével kapcsolatban az első gondolat, amelyet kife-jezésre szeretnék juttatni: örülök, hogy az országgyűlés tagjai az állami költségve-tést az új gazdasági év meg-kezdése előtt tárgyalhatják. Ebben a *tényben is az or-szággyűlés megnövekedett szerepét látom, s a demok-ratizmus kiszélesítésének azokat a lehetőségeit, amely-lyek módot adnak a tanácsi szervek, társadalmi szerve-zetek vagy éppen az ország-gyűlés munkájának korsze-rűsítésére*.

A költségvetést át tanul-mányozva megállapítottam, hogy az messzemenően fi-gyelembe veszi a gazdaság-irányítási reform küszöbén elértünk álló feladatokat és — helyesen — nem nélkü-lőzi a takarékosági szem-pontokat sem. Hadd tegyem hozzá azt is, hogy a takaré-kossági intézkedésekkel egy-idejűleg vitathatatlanul ki-olvasható a költségvetésből a *dolgozókat közvetlenül érín-telő szocialis, kulturális érte-lek, valamint az életszínvo-nal emelését célzó előirány-zatok növekvő tendenciája*. Megfelelő légkörben látunk hozzá tehát az új költségve-tés végrehajtásához.

Mégis szeretnék egy, a tájékoztatási szerveket érin-tő észrevételt tenni. A sajtó, a rádió és a televízió kitűnő munkát végzett a gazdaság-irányítási reform ismertetése során. A tájékoztatási te-vékenységük azonban kissé egyoldalúnak tűnik. Azt helytelenítmem, hogy az egyé-bként alapjaiban helyes prop-aganda bizony kevés szót eített arról, hogy a *reform sikeréhez csak jobb, lelkiis-meretesebb munkával, na-gyobb szervezettséggel, a munkafegyelm megszilárdí-tásával juthatunk el*. A na-gyobb szervezettséget biz-tosítja például az indoko-latlanul megnövekedett lét-számok csökkentése, illetőleg a megfelelő arányok kiala-kítása. Helyesek az erre vo-natkozó intézkedések, de nem minden esetben vá-lósulnak meg olyan formában, ahogyan azokat eredetiben elgondolják. Így például az

kei, *mihelyt annak anyagi alapjait közös munkával létrehoztuk*. A párt és a kormány életszínvonal-politika-ja változatlan.

Következetességre és kellő szigorra van szükség, hogy elejét vegyük minden olyan törekvésnek, amely a re-form céljaival ellentétesen, munka nélkül, vagy mások rovására akar meg nem érdemelt előnyhöz jutni. Nem szabad félreértést engedni abban, hogy a *reform csak a becsületes munkával, hatékonyabb gazdálkodással elérhető nagyobb anyagi és erkölcsi megbecsülés szá-mára nyit utat*.

A dolgozók között — bár csökkenő mértékben —, de tapasztalható a munkanél-külségtől való félelem. A jövő évi népgazdasági terv-ből, az üzemek, vállalatok munkaerőgazdálkodási el-képzeléseiből világos és meg-győző választ kaphatunk ar-ra, hogy a *reform nem a munkanélkülség, hanem a dolgozók széleskörű foglal-koztatásának a programja*. Egyúttal azonban az éssze-rűbb munkaerőgazdálkodás-ra is ösztönöz.

Ami az egyes dolgozóknak esetleges más munkahelyre történő átirányítását illeti, az a reform során bekövet-kezhet, de a *helytelen, igaz-ságtalan intézkedésekkel szemben a kellő védelmet minden dolgozónak meg kell kapnia*.

A jövő évi állami költségvetést elfogadom és elfoga-dásra ajánlom.

Németh Károly!

Jó alapokkal indulunk a reform megvalósításához

Tisztelt országgyűlés!
A jövő évi állami költségvetést olyan időpontban tárgyaljuk, amikor közvetlenül a gazdaságirányítás új rendszerének bevezetése előtt állunk. Ez indokolja, hogy az 1968-as népgazdasági terv megvalósítását szolgáló állami költségvetés tárgyalásakor figyelembe vegyünk elsősorban a reform előkészítésével és bevezetésével összefüggő kérésekre irányítsuk.

Határozottan állíthatjuk, hogy *dolgozó népünk a reform sikeres bevezetéséhez jó alapokat teremtett az*

1967-es tervek eredményes teljesítésével. A reform be-vezetését szolgáló előkészítő munkát úgy sikerült elvé-gezni, hogy a gazdasági helyzet a budapesti üze-mekben általában a tervek-nek megfelelően, sok helyen annál kedvezőbben alakul. A *termelési növekedési üteme felülmúlja az előző évi-t és csaknem teljes egészében a termelékenység növekedéséből származik*.

A budapesti lakosság pénzbevétele is nagyobb lesz a tervezettnél, mintegy

7 százalékkal haladja meg az előző évi, az árszínvonal pedig előzetes számítások szerint 1 százalékkal növekszik.

A *jövő évi tervek már a reform szellemében készültek, s megvalósításuk felté-telei a korábbi évekenél kedvezőbbek*.

A budapesti dolgozók ér-deklődése a reformmal ösz-szefüggésben érthetően elő-sorban a fogyasztói árak és a jövedelmek viszonyára, a foglalkoztatottságra és az életszínvonal alakulására irányul. Azok a különböző